

Original Research / Orjinal Araştırma

Domestic Violence Awareness and ‘Red Room’ Series Evaluation of Opinions About Aile İçi Şiddet Farkındalığı ve Kırmızı Oda Dizisi ile İlgili Görüşlerin Değerlendirilmesi

Burcu DEMİR GÖKMEN¹, Meryem FIRAT², Şenay ÖZTÜRK³

Abstract

Objective: The research was conducted to determine the acts of domestic violence in adults and the characteristics of the 'Red Room' series.

Method: The study was recorded between February and March 2021 in the screening of the 'Red Room' series, one of the most watched TV series during the pandemic period, and was designed in a cross-sectional type. The research was conducted with 990 people between the ages of 18-65, who had an Android phone and who could be reached online without communication barriers. Data were collected online using the 'Information Form' and 'Domestic Violence Awareness Scale' and the SPSS program was evaluated.

Results: It was determined that 87.5% of the participants were between the ages of 18-33, 74.2% were female and 68.0% had an education level of university or higher. It is seen that the participants' average scores of family aggression (36.14±3.88) are at a medium level. Situations where there is no statistically significant difference between the average performance scores involving domestic violence between those who watch the series and those who are watched (p>0.05). It was determined that 47.2% of the participants stated that the series had instructive, informative and instructive features.

Conclusion: The participants' domestic violence values are at a medium level. There is no significant difference in the changes against domestic violence between those who watch the series and those who are watched. The general opinion of those who watch the series is that it is educational and taught. In order to reduce the size of the screens on the perception of violence, it is necessary to work with a multiple approach, including screenwriters, people, recorded and other departments. This will be combined with limiting violent content and strengthening communication within families.

Key words: Family, TV series, violence, psychiatry, television.

Özet

Amaç: Araştırma, yetişkin bireylerde aile içi şiddet farkındalığını, ‘Kırmızı Oda’ dizisi hakkındaki görüşleri belirleyebilmek için yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, ülkemizde pandemi döneminde en çok izlenen dizilerden biri olan ‘Kırmızı Oda’ dizisinin gösterimde olduğu Şubat-Mart 2021 tarihleri arasında tanımlayıcı ve kesitsel türde tasarlanarak yapılmıştır. Araştırma 18-65 yaş arası, Android telefonu bulunan, iletişim engeli olmayan çevrim içi ortamda ulaşılabilen 990 kişiyle yürütülmüştür. Veriler, ‘Bilgi Formu’ ve ‘Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği’ kullanılarak çevrim içi ortamda toplanmış ve SPSS programında değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin %87,5’inin 18-33 yaş aralığında, %74,2’sinin kadın ve %68’inin eğitim seviyesinin üniversite ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların aile şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamalarının (36,14±3,88) orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Diziyi izleyenler ve izlemeyenler arasında aile içi şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur (p>0,05). Katılımcıların %47,2’sinin diziyi eğitici, bilgilendirici ve öğretici özellikte ifade ettiği belirlenmiştir.

Sonuç: Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı orta düzeydedir. Diziyi izleyenler ile izlemeyenler arasında aile içi şiddet farkındalığı karşılaştırıldığında önemli bir farklılık yoktur. Diziyi izleyenlerin dizi hakkındaki genel görüşü, eğitici ve öğretici olduğu şeklindedir. Ekranların şiddet algısı üzerindeki etkisini azaltmak için, senaristlerin, uzmanların, ebeveynlerin ve diğer paydaşların da dahil olduğu çoklu bir yaklaşımla çalışılması gerekmektedir. Bu yaklaşım, şiddet içeren içeriklerin sınırlandırılması ve aile içi iletişimi güçlendirecek stratejileri içerebilir.

Anahtar kelimeler: Aile, dizi, şiddet, psikiyatri, televizyon.

Geliş tarihi / Received: 07.04.2024 Kabul tarihi / Accepted: 03.01.2025

¹Ağrı İbrahim Çeçen Ünv. Sağlık Bil. Fak. Hemşirelik Böl. Ağrı/ Türkiye

²Erzincan Ünv. Sağlık Bil. Fak. Hemşirelik Böl. Erzincan /Türkiye

³Maltepe Üniversitesi, Sağlık Bil. Fak. Hemşirelik Bölümü. İstanbul/Türkiye

Address for Correspondence / Yazışma Adresi: Burcu DEMİR GÖKMEN. Ağrı İbrahim Çeçen Ünv. Sağlık Bil. Fak. Hemşirelik Böl. Ağrı/ Türkiye

E-posta: burcudmr04@gmail.com Tel: +90 5067516888

Demir Gökmen B. Fırat M. Öztürk Ş. *Aile İçi Şiddet Farkındalığı ve Kırmızı Oda Dizisi. TJFMPC, 2025; 19 (2):161-170*

DOI: 10.21763/tjfmpe.1466477

Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care © 2024 by Aile Hekimliği Akademisi Derneği is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

Giriş

Televizyon toplum hakkında oldukça geniş çaplarda veri tabanı sunmaktadır ve bu sayede toplumla ilgili önemli bir çok bilgiye ulaşabileceğimiz bir kaynak haline gelmiştir. Televizyonun toplumda mevcut olan kültürel ve sosyal tutumları yansıtması, ekrandan sunulan içeriklerin insanların davranışına yön verme ve rol model olma işlevi, algı ve tutumları etkilediği dikkat çeken bir konudur.^{1,2} Televizyon ekranındaki içeriklerin çeşitliği, izleyicilerin düşünce ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemektedir.^{3,4} Son yıllarda ülkemizde psikoloji temalı dizilerin popüler olması ve milyonlarca kişi tarafından izlenmesi araştırmalara konu olmuştur. Bu dizilerden biri de 'Kırmızı Oda' isimli dizidir. Bu dizi, gerçek hayat hikayelerine dayalı olarak yaşanmış şiddet ve ruhsal sıkıntı durumlarını aktaran, kurgulanmış psikolojik dram türündedir.^{2,5} Burada karakterlerin geçmişinde çözülmesi gereken ya da ruhsal ve fiziksel bir yıkım gerçekleşene kadar bastırılıp görmezden gelinen içsel dünyalarındaki olaylar, travmalar, psikolojik sorunlar sunulmaktadır.⁶ Dizide karakterlerin geçmişlerinde yaşadıkları aile içi şiddete özellikle vurgu yapılmaktadır. Diziyi bu araştırma için önemli hale getiren, birbirinden farklı hikayeleri barındırmasıyla sunduğu veri zenginliği ve paylaşılan deneyimlerin tele-klinik özellik taşımasıdır.^{2,5} Tele-klinik; dizide psikiyatrist ile danışanın diyaloglarının izleyicilerle paylaşıldığı danışan-psikiyatr seanslarıdır.⁵ Günümüzde 'Kırmızı Oda' gibi birçok dizide gündelik yaşam olayları, insan olmanın farklı biçimleri ve birçok ruhsal hastalık psikiyatristler tarafından sosyal tanınırlık için paylaşılmaktadır. Bu durum da psikoterapi dilini ve duygusunu kliniğin sınırlarının dışına taşımaktadır.^{4,5,7}

'Kırmızı Oda' dizisinde oyuncuların geçmişte yaşadıkları şiddet deneyimlerinin, ilerleyen hayatlarında başka türlü ruhsal sorunlarla karşılaşmalarına neden olduğu izleyicilere gösterilerek farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.^{4,5,8,9} Burada özellikle aile içinde yaşanan şiddete dikkat çekilmektedir. Aile içi şiddet, aile içerisinde bir bireyin diğer aile üyelerine fiziksel, duygusal veya psikolojik olarak uyguladığı şiddeti ifade eder.¹⁰ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), dünya genelinde her üç kadından birinin şiddete maruz kaldığını bildirmektedir.¹¹ Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF)'nin 2023 yılında açıkladığı raporunda şiddete maruz bırakılan her 10 kişiden 8'inin kadın, % 73'ünün evli ve büyük oranda 31-55 yaş arasında olduğu açıklanmıştır. Ayrıca faillerin % 90'ının erkek ve en yüksek oranında eşlerin (%63) şiddet uyguladığı açıklanmıştır. Aynı raporda 2012 sonrasında çocukların şiddete maruz bırakılma oranının % 7'den % 17'ye kadar yükseldiği belirtilmektedir.¹² Sonuç olarak aile içi şiddete daha çok kadınların ve çocukların maruz kaldığı ve aile içi şiddetin, depresyon gibi ciddi ruhsal sorunlara neden olduğu görülmektedir.^{13,14} Diziler aracılığı ile aile içi şiddete yönelik farkındalık oluşturmaya çalışılırken bir yandan şiddete vurgu yapılmakta diğer taraftan ortaya çıkan sorunların iyileştirilmesine yönelik çözümler sunulmaktadır. Literatürde, benzer başka çalışmalarda izleyicilerin, ruhsal sorunlarının evrensel olduğuna, sorun yaşayan bireylerin uzmanlarla görüşerek sıkıntılarını çözülebileceğine, ruhsal hastalıklara, psikiyatriste, tedaviye ve terapiye olan olumsuz bakış açılarının olumlu yönde değiştirdiğine yönelik verilerin de elde edildiği görülmektedir.^{4,5,8,9} Ancak şiddetin olumsuz bir davranış olduğunu anlatmaya çalışan bu dizide sıklıkla şiddet sahnelerine yer verilmesi en çok tartışılan konu olmuştur. Bu durum şiddetin toplum tarafından normalleştirilebileceğini düşündürdüğünden uzmanlar tarafından sık sık eleştirilmiştir.^{2,16,17} Uzmanlar şiddetin insan doğasının bir parçası olarak kabul edilmesi halinde ekranda şiddet içeren içeriklerin önemsiz olacağını, aksi takdirde öğrenilmiş bir davranış olarak kabul edildiğinde ise önemli olacağını belirtmektedir.^{18,19} Özellikle de çocuklar ve gençlerin yetişkinlere göre televizyon içeriklerinde şiddete maruz kalmaları farklı algılamalarına neden olarak önemli bir hassasiyet oluşturabilir. Yine travmatik olay yaşayan bireylerin benzer içerikleri izlediklerinde olumsuz anılarını hatırlamalarına neden olarak bireylere rahatsızlık vereceği de unutulmamalıdır. Çünkü gerçekte benzer deneyimi yaşayan izleyici de geçmişle yüzleşmek için hazır olmayabilir.^{5,9} Sonuç olarak bu tür dizilerin toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini anlamak kolay değildir.^{3,4} Sunulan ekran içeriklerinin uzmanlar tarafından çok iyi düşünülerek tasarlanması gerektiği görülmektedir. Bu araştırma psikiyatr-danışan diyalogları ile sunulan 'gerçekliğin' yetişkin izleyiciler tarafından nasıl algılandığını ve aile içi şiddet farkındalığına olan etkisini belirleyebilmek için yapılmıştır.

Araştırma soruları:

- 1.Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı hangi düzeydedir?
- 2.Katılımcıların sosyodemografik özellikleri diziyi izlemelerini etkiler mi?
- 3.Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim düzeylerine göre değişiklik gösterir mi?
- 4.Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı diziyi ilgili özelliklere göre değişiklik gösterir mi?
- 5.Katılımcıların 'Kırmızı Oda' dizisi ile ilgili genel görüşleri nelerdir?

Gereç ve Yöntem

Araştırma analitik ve kesitsel türdedir. Araştırmanın evrenini pandemi döneminde televizyon dizilerini takip eden, 18-65 yaş aralığında bulunan, Android telefon kullanan, iletişim engeli bulunmayan bireyler oluşturmuştur. Örneklemi ise olasılıksız örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılabilen

bireyler oluşturmıştır. Bu yöntemle göre, evrene ait birimlerden birisi ile temas kurulduktan sonra bunların yardımıyla ikinci birime, ikinci birimin yardımıyla üçüncü birime gidilerek sanki bir kartopunun büyümesi gibi örneklem büyüklüğü genişlemektedir. Bu bilgi dikkate alınarak araştırmacılar ulaşabildikleri kişilere ulaşmış, ulaşılan kişilerden de başka kişilere ulaşılması istenmiştir. Ulaşılması gereken minimum sayının belirlenebilmesi için literatüre dayanarak, hedef kitlenin bulunduğu durumlarda örneklem büyüklüğünün hesaplanması için $n=(N.t^2.p.q)/(d^2.(N-1)+(t^2.p.q))$ formül kullanılmıştır.²⁰ TÜİK verilerine göre 2021 yılı Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş aralığı nüfus 58 092 773 kadardır. İlgili formül kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile alınabilecek minimum örneklem sayısının 385 kişi olduğu belirlenmiştir. Kartopu yöntemi kullanılarak en az 385 kişiye ulaşılması gerektiği belirlenmesine rağmen araştırmacılar örneklemde bazı kişilerin soruları eksik ya da yanlış doldurma ihtimallerini göz önünde bulundurularak daha fazla kişiye ulaşmayı hedeflemiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar Kişisel Bilgi Formu, ‘Kırmızı Oda’ dizisiyle ilgili ve Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği’nde bulunan sorular ile online form hazırlamış, link oluşturmıştır. Oluşturulan bu link kartopu örnekleme yöntemini kullanabilmek için araştırmacıların telefon rehberinde bulunan kişilerle Şubat-Mart 2021 tarihleri arasında çeşitli uygulamalar (mail, WhatsApp gibi) aracılığı ile paylaşılmıştır. Paylaşım yapılan her bir kişiden kendi çevreleriyle paylaşmaları ve paylaşım yaptıkları kişilerden de paylaşması konusunda aynı öneride bulunmaları istenmiştir. Bu noktada özellikle ‘Kırmızı Oda’ dizisini takip eden izleyicilere ulaşabilmek için katılımcıların diziyi izleyen tanıdıklarından anketleri doldurmaları rica edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerde gönüllülük prensibi temel alınmıştır. Uygulanan formların başında bireylere araştırmacının amacı, araştırmaya katılım şartları yazılı olarak açıklanmış, elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı belirtilmiş ve “Çalışmaya kendi isteğimle gönüllü olarak katılmayı onaylıyorum” iconu eklenerek her bir katılımcıdan bireysel onam alınmıştır. Online veri tabanında verilerin doldurulması takip edilmiş ve veri artışı bir aydan sonra durduğu için araştırmanın veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Toplamda 1115 veri toplanabilmiş, ancak 125 veri formu araştırmanın katılım şartlarına uygun olmadığından dışlanmıştır. Sonuçta 990 veri formu ile araştırmanın veri toplama süreci tamamlanmıştır. Psikolojik temalı, 61 bölüm ve iki sezon olarak yayınlanan ‘Kırmızı Oda’ dizisinin yayınlandığı ilk sezon, pandemi döneminde geniş kitleler tarafından izlenerek prime-time kuşağında ön sıralarda yer almıştır.² Bu araştırma verileri dizinin ilk sezonun izlenme sürecinde 20-25 bölümün yayını tamamladığı dönemde toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda katılımcıların sosyodemografik değişkenlerini sorgulayan 4 soru bulunmaktadır.

‘Kırmızı Oda’ Dizisiyle İlgili Soru Formu: ‘Kırmızı Oda’ dizisini izlemeye ilişkin ve dizi hakkındaki düşüncelerini sorgulayan 22 sorudan oluşmaktadır.

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Özyürek ve Kurnaz tarafından 2019 yılında geliştirilmiştir.²¹ Ölçek “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum” ve “Katılmıyorum” şeklinde 3’lü Likert tipte 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 11-20. maddeler, ters puanlanmaktadır. Ölçek toplam puan ve aile içi şiddetin tanımlanması, şiddetin sonuçları, şiddetin kabullenilmesi, şiddetin normalleştirilmesi şeklinde 4 alt boyutundan da değerlendirilebilmektedir. Ölçekten elde edilebilecek toplam puan aralığı 20-60 aralığında olup, puanların artması, bireylerin aile içi şiddete yönelik farkındalığının yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı toplam ölçek için 0,91 olarak bulunmuştur.²¹ Yapılan bu çalışmada ölçeğin toplam puanı kullanılmış olup Cronbach Alfa katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizi SPSS-25 (Statistical Package for the Social Sciences-25) istatistik paket programında yapılmıştır. Elde edilen veriler homojen dağılım gösterdiği için istatistiki analizde parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde ortalama, frekans, tek yönlü varyans analizi, bağımsız gruplarda t testi kullanılmış olup önemlilik düzeyi $p<0,05$ olarak alınmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma için Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 27.01.2021 tarih ve 24 sayılı kararla etik izin alınmıştır. Araştırmanın her aşamasında etik ilkelere bağlı kalınmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılara, araştırmanın amacı, nerede kullanılacağı veya yayınlanabileceği, detaylı bir şekilde aktarılmış, kişisel bilgilerin üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı konusunda gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Helsinki bildirgesi prensiplerine uyulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verilerinin çevrim içi ortamda toplanmasına bağlı olarak akıllı telefonu ve interneti olmayan ya da interneti kullanamayan bireylere ulaşamaması araştırmanın sınırlılığını oluşturmuştur. Katılımcılarla derinlemesine görüşmelerin yapılmaması ve sürecin pandemi dönemine denk gelmesi bu araştırmanın diğer sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Bulgular

Aile içi şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamaları tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların Aile içi şiddet farkındalık ölçeği toplam puan ortalamasının $36,14 \pm 3,88$ olduğu, tanımlama alt boyutundan $6,47 \pm 2,25$, sonuçlar alt boyutundan $5,79 \pm 1,76$ kabullenme alt boyutundan $11,51 \pm 1,85$ ve normalleştirilme alt boyutundan ise $12,36 \pm 1,47$ puanı aldıkları görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları

		Ölçekten alınabilecek min-max puanlar	Katılımcıların ölçekten aldığı min-max puanlar	Ort±SS
Ölçeğin Alt boyutları	Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	5-15	5-15	$6,47 \pm 2,25$
	Aile İçi Şiddetin Sonuçları	5-15	5-15	$5,79 \pm 1,76$
	Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	5-15	5-15	$11,51 \pm 1,85$
	Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	5-15	6-15	$12,36 \pm 1,47$
Aile içi şiddet ölçeği toplam puanı		20-60	24-56	$36,14 \pm 3,88$

Araştırmaya katılan bireylerin, sosyodemografik özelliklerine göre aile içi şiddet farkındalık ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 2’de aktarılmıştır. Katılımcıların %87,5’inin 18-33 yaş aralığında, %74,2’sinin kadın, %46,9’unun gelirinin giderine eşit ve %68’inin eğitim seviyesinin üniversite ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Araştırmada aile içi şiddet farkındalık ölçeği toplam puan ortalamalarına bakıldığında; 18-33 yaş aralığında bulunan bireylerin $36,16 \pm 3,92$, kadınların $36,24 \pm 3,38$, geliri giderine eşit bireylerin $36,18 \pm 3,64$ ve eğitim seviyesi üniversite-üzeri olan bireylerin $36,17 \pm 3,50$ puan aldığı bulunmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin aile içi şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamasının yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim durumlarına göre değişiklik göstermediği ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$, Tablo2).

Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması

Sosyo-demografik özellikleri	n	%	Aile içi Şiddet Farkındalık Ölçeği	
			Ort±SS	Test değeri p
Yaş				
18-33	866	87,5	36,16±3,92	F:0,104 p:0,901
34-49	105	10,6	35,99±3,80	
50 -65	19	1,9	36,05±2,41	
Cinsiyet				
Kadın	735	74,2	36,24±3,38	t:1,082 p:0,280
Erkek	255	25,8	35,87±5,04	
Gelir seviyesi				
Gelirim Giderimden Az	404	40,8	36,20±4,14	F:0,523 p:0,593
Gelir Giderle Eşit	464	46,9	36,18±3,64	
Gelir Giderden Daha Fazla	122	12,3	35,81±3,91	
Eğitim seviyesi				
İlk-orta Öğretim	87	8,8	36,57±5,48	F:1,012 p:0,364
Lise	230	23,2	35,90±4,19	
Üniversite ve üstü	673	68,0	36,17±3,50	

n:sayı, %: yüzde, t: bağımsız gruplarda t testi, F: tek yönlü varyans analizi, $p < 0,05$

Dizi hakkında sorgulanan çeşitli değişkenlerin oluşturduğu gruplara göre aile içi şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamaları Tablo 3'te sunulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerin %44,5'inin Kırmızı Oda dizisini izlediği ve aile içi şiddet farkındalık ölçeğinden 36,11±3,94 puanı aldığı; %55,5'inin ise diziyi hiç izlemediği ve aile içi şiddet farkındalık ölçeğinden 36,17±3,83 puanı aldığı belirlenmiştir. Gruplar arasında yapılan istatistiki analizde anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Aynı şekilde diziyi izleyen katılımcıların %43,5'inin diziyi her zaman izlediği ve %27'sinin diziyi üzücü olarak ifade ettiği tespit edilmiştir. Diziyi izleyen katılımcıların diziyi izleme süreleri ve dizi hakkındaki genel görüşleri, aile içi şiddet farkındalık ölçek puanları açısından incelendiğinde; gruplar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). 'Kırmızı Oda' dizisini izleyenlerin %49,2'si diziyi 'iyiyi kötüyü; doğruyu yanlış gösteren, öğretici örnek' olarak tanımlarken %10'u zulüm ve felaketler zinciri olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte diziyi öğretici bir örnek olarak tanımlayanların aile içi şiddet farkındalık ölçeğinden 35,85±4,15 puanı, zulüm ve felaketler zinciri olarak tanımlayanların 35,77±3,34 puanı aldıkları bulunmuştur. Gruplar arasında yapılan istatistiki analizde anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 3. Katılımcıların dizi ile ilgili bazı değişkenleri ve Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişkenler	n	%	Aile içi Şiddet Farkındalık Ölçeği	
			Ort±SS	Test değeri p
Kırmızı oda dizisini izleme durumu				
Evet izledim/izliyorum	441	44,5	36,11±3,94	t:-0,231 p:0,817
Hayır, hiç izlemedim	549	55,5	36,17±3,83	
İzleme süresi ve sıklığı				
Nadiren izliyorum (1-5 bölüm)	79	17,9	35,37±4,71	F:1,241 p:0,294
Genellikle izliyorum (5-10 Bölüm)	170	38,5	36,15±4,18	
Her zaman izliyorum (10 bölüm üzeri)	192	43,5	36,39±3,26	
Dizi ile ilgili genel görüşünüz?				
Sıkıcı	24	5,4	34,91±6,19	F:1,838 p:0,104
Eğlenceli	4	0,9	33,25±7,76	
Üzücü	119	27,0	35,89±2,97	
Eğitici	208	47,2	36,61±4,03	
Ağlamaklı	69	15,6	35,68±3,68	
Sinir bozucu	17	3,9	35,64±4,32	
Kırmızı oda dizisi size ne ifade ediyor?				
Sadece bir dizi, başka bir şey değil	55	12,5	35,87±5,09	F:1,725 p:0,161
Başkalarının başarılarından/başarısızlıklarından ders çıkarma şansını bulduğum bir örnek	125	28,3	36,79±3,04	
İyiye kötüyü; doğruyu yanlış gösteren, öğretici örnek	217	49,2	35,85±4,15	
Bir zulüm ve felaketler zinciri	44	10,0	35,77±3,34	
Kırmızı oda dizisini hayatınızla bağdaştırdığınız oluyor mu?				
Evet	201	45,6	35,98±3,59	t:-0,636 p:0,525
Hayır	240	54,4	36,22±4,21	

n:sayı, %: yüzde, t: bağımsız gruplarda t testi, F: tek yönlü varyans analizi, $p<0,05$

Katılımcıların 'Kırmızı Oda' dizisi hakkında bazı düşünceleri sorgulanmış ve sonuçlar tablo 4'te aktarılmıştır. Diziyi izleyen bireylerin %66,7'si 'Dizi hayatın gerçeklerini yansıtmaktadır' görüşüne; %49,7'si 'Dizi şiddetten vazgeçirme açısından etkilidir' görüşüne ve %61,7'si 'Dizi insanlarda merhamet duygusu geliştirir' görüşüne katılıyor demıştır. Aynı zamanda katılımcıların %66'sı dizinin ruhsal bozukluklar açısından bilgilendirici olduğunu, %60,3'ü dizinin öğretici olduğunu ve %50,1'i diziyi izlerken 'Ben olsaydım ne yapardım?' şeklinde düşündüğünü ifade etmiştir. Araştırmaya katılan diziyi izleyen bireylerin 'Dizi inandırıcı değildir, anlatılanlar hayal

ürünü şeylerdir' (%73), 'Dizide anlatılanlar çok dramatiktir' (%55,6) ve 'Dizide yansıtılan olaylar gerçek yaşama göre daha basit düzeydedir' (%48,5) şeklindeki görüşleri 'katılmıyorum' olarak yanıtladıkları belirlenmiştir.

Tablo 4. “Kırmızı Oda” dizisi hakkında sorulan çeşitli sorular ve katılımcıların verdikleri cevapların dağılımları.

Kırmızı Oda	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%
Dizi hayatın gerçeklerini yansıtmaktadır.	294	66,7	130	29,5	17	3,9
Dizi şiddetten vazgeçirme açısından etkilidir.	219	49,7	179	40,6	43	9,8
Dizi insanlarda merhamet duygusunu geliştirir.	272	61,7	130	29,5	39	8,8
Günlük hayattaki bazı davranışlarımda dizinin etkisinde kalırım ve daha dikkatli davranırım	170	38,5	177	40,1	94	21,3
Dizideki kahramanlar insanların ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir.	58	13,2	172	39,1	210	47,7
Dizideki karakterler ve yaşanan olaylar Türk toplumuna uygundur.	199	45,1	174	39,5	68	15,4
Dizi inandırıcı değildir anlatılanlar hayal ürünü şeylerdir.	19	4,3	100	22,7	322	73,0
Dizide işlenen problemleri çözme yöntemlerini günlük hayatta karşılaştığım problemlerimi çözmede kullanırım.	129	29,3	207	46,9	105	23,8
Dizi iletişim yeteneğimi olumlu yönde etkiliyor.	161	36,5	191	43,3	89	20,2
Dizi ruhsal bozukluklar açısından insanları bilgilendirmektedir.	291	66,0	116	26,3	34	7,7
Dizide çok fazla şiddet içerikli sahne var.	93	21,1	200	45,4	148	33,6
Dizideki anlatılanlar çok dramatiktir.	52	11,8	144	32,7	245	55,6
Dizide şiddet içerikli sahneler toplumu şiddete yönlendirebilir.	70	15,9	155	35,1	216	49,0
Dizi öğretici bir dizidir.	266	60,3	143	32,4	32	7,3
Dizi insanların değişimi üzerinde etkili olacaktır.	205	46,5	182	41,3	54	12,2
Diziyi izlerken ben olsaydım ne yapardım şeklinde çok düşünürüm.	221	50,1	167	37,9	53	12,0
Dizide yansıtılan olaylar gerçek yaşama göre daha basit düzeydedir.	58	13,2	169	38,3	214	48,5

n:sayı, %: yüzde.

Tartışma

Araştırmada ‘Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı hangi düzeydedir?’ şeklindeki ilk sorusu ele alındığında; araştırmaya katılan bireylerin, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamasına göre orta düzeyde aile içi şiddet farkındalığına sahip oldukları söylenebilir. Ölçek puan ortalamaları, alınan minimum ve maksimum puanlar dikkate alındığında katılımcıların, aile içi şiddet farkındalığının boyutlarından; aile içi şiddeti tanımlanma ve sonuçlarını fark edebilme açısından düşük, aile içi şiddeti kabullenme ve normalleştirilme yönünden ise yüksek puanlar aldıkları ifade edilebilir. Araştırmadan elde edilen bu verilere göre katılımcıların aile içi şiddetin ne olduğunu yeterince tanımadıkları ve aile içi şiddetin çocukları ilerleyen yaşamlarında intihara, suça, madde kullanımına yönlendirebileceğini, sağlığın bozulması ve ailenin dağılması gibi olumsuz sonuçlarının olabileceğini ön göremedikleri söylenebilir. Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin aile içi şiddeti kabullenme ve normalleştirme puanlarının yüksek olması da aile içi şiddeti tanıma ve sonuçlarını fark edebilmenin önünde önemli bir engel oluşturacağını düşündürmektedir. Yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarının, bu araştırma sonuçlarını desteklediği görülmektedir.^{10,21} Çalışmalar, ekran içeriklerinde sunulan şiddetin, sıklığının ve sürekliliğinin toplum tarafından şiddeti normalleştirdiğini savunmaktadır.^{3,25} ‘Kırmızı Oda’ dizisinde de karakterlerin geçmiş yaşantılarında şiddete maruz kaldıkları gösterimlere sık sık yer verilmektedir. Burada şiddetin çocuklukta öğrenilen, zamanla alışkanlık haline gelen ve normalleştirilen kötü bir davranış biçimi olduğu, insanların hayatına yerleşince kolay kolay değişmeyeceği ancak bireylerin farkındalığı arttıkça şiddetin azalabileceğine vurgu yapılmaktadır.^{2,22} Dünya üzerinde genellikle, birçok toplumda olmakla birlikte, Anadolu topraklarında da geçmişten günümüze olan süreçte toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklerin lehine olması ne yazık ki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin pek değişmediğini göstermektedir. Bu nedenle de şiddetin aile içinde başlayıp özellikle de kız çocuklarına uygulandığı belirtilmektedir.^{16,17,25} Televizyon ekranlarında birçok dizide bunun yansımaları görülmektedir.

Araştırmada ‘Katılımcıların sosyodemografik özellikleri diziyi izlemelerini etkiler mi?’ olan ikinci soru incelendiğinde; araştırmaya katılan bireylerin çoğu 18-33 yaş aralığında, kadın ve eğitim seviyesinin üniversite ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Diziyi izleyen katılımcılardan elde edilen sonuçlara göre diziyi daha çok kadınların, yaş aralığı 18-33 olanların ve eğitim seviyesi lisans olanların daha çok takip ettiği görülmektedir. Bu araştırma sonucu diğer çalışma sonuçlarına da benzerlik göstermektedir.^{2,4,5,8,9,16} Dizinin kadınlar tarafından daha çok izlenmesinin birçok nedeni olabilir. Bu nedenlerden biri olarak psikolojik yardım arama davranışının kadınlarda daha yüksek bulunmasıyla ilişkili olabilir.^{22,23} Kadınlar ruhsal sorunlarına ilişkin profesyonel destek almaya daha hızlı ve kolay gereksinim duyarlar. Erkekler ise ruhsal destek almayı zayıf karakter göstergesi olarak algıladıkları için psikolojik desteğe çok geç başvurur ve tedaviyi oldukça zor benimserler.²⁴

Bu araştırmada ‘Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim düzeylerine göre değişiklik gösterir mi?’ olan üçüncü soru değerlendirildiğinde; araştırmaya katılan bireylerin aile içi şiddet farkındalık ölçeği puan ortalamasının yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim durumlarına göre değişiklik göstermediği görülmektedir. Bu konuda alan yazın incelendiğinde çok farklı sonuçlarla karşılaşmaktadır.^{10,21,22,26} Bu farklılıkların her çalışmada konuya ilişkin farklı veri toplama formlarının kullanılması ve araştırma popülasyonunun çeşitliliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada ‘Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığı diziyi ilgili özelliklere göre değişiklik gösterir mi?’ sorusuna göre ele alındığında; araştırmaya katılan bireyler arasında ‘Kırmızı Oda’ dizisini izleyenler ile izlemeyenler arasında aile içi şiddet farkındalıkları açısından önemli bir farklılık olmadığı görülmektedir. Diziyi izleyen katılımcıların diziyi izleme süre ve sıklığı, dizinin ne ifade ettiği ve bireylerin hayatları ile bağdaştırma ya da bağdaştırmama durumları aile içi şiddet farkındalığı açısından önemli değildir. Bununla birlikte diziyi takip eden katılımcıların çoğu diziyi genellikle ya da her zaman izlediklerini ve dizinin eğitici, öğretici nitelikte olması yanında üzücü niteliğinin de olduğunu belirtmişlerdir. ‘Kırmızı Oda’ dizisini izleyenlerin yaklaşık yarısı diziyi ‘iyiyi kötüyü; doğruyu yanlış gösteren, öğretici örnek’ olarak tanımlarken izleyicilerin bir kısmı da diziyi ‘zulüm ve felaketler zinciri’ olarak tanımlamaktadır. Günlük yaşamda birçok insan yaşamın getirdiği zorluklar karşısında ruhsal sorunlar açısından az ya da çok risk taşıyabilir. Her bir bireyin bu zorluklarla başa çıkma tarzı farklı olabileceği gibi başkaları ile benzerlikler de gösterebilir.⁷ Bugünün insanı televizyon ekranını haber almak, merakını gidermek, bazen eğlenmek ya da bir şeyler öğrenmek maksadıyla çok yönlü olarak takip etmektedir.¹⁶ Bir dizinin izlenmesinde dramatik, meraklandırı ve gizemli olması önemli unsurlardır.²⁵ Çalışmalar ‘Kırmızı Oda’ dizisinin en fazla merak duygusu ile izlendiğini ve izleyicilerin özellikle terapi görüşmelerinden etkilendiğini göstermektedir.^{2,4,5} Bu araştırmada izleyicilerin diziyi eğitici bulmalarının yanında iyiyi kötüyü ve doğruyu yanlış gösteren, öğretici örnek olarak bulmalarının kökeninde merak duygusunun olabileceği düşünülmektedir. Alçayır (2024) çalışmasında ‘Kırmızı Oda’ dizisinin izleyicinin ilgisini çekmek ve sürdürmek için melodramatik anlatı olarak işlendiğini belirtir.² Melodrama anlatıları, yüksek volümde duygusal sahneler, kalıplaşmış karakterler, aşırı boyutta jestler ve mimikler, iyi ve kötü karakterler arasında yapılan ayrımlara bel bağlar. Dramatik öğeler, insanların ilişkileri, istekleri, düşünceleri ve seçimleri üzerinde etkili olmaktadır. Dizide mental sıkıntı, en dramatik

hayat hikâyelerinin içine yerleştirilerek aktarılmaktadır. Bu drama izleyenlerin üzerinde merak duygusunu artırarak önemli bir psikolojik etki oluşturabilmektedir. Ayrıca karakterler ise iyi ve kötü ikilisi olarak sunulmaktadır. Kötü karakterlerin hepsi aslında iyidir ancak kaderleri kötüdür. Bu nedenle izleyici, zor durumda olan karakterin içinde bulunduğu durumu izlerken özdeşim kurmakta, acıma ya da korku tepkisi ile arınmaktadır.^{2,27} Arınma, aynı zamanda insanda üzüntü, öfke, hüznün, kahkaha ya da diğer duygusal tepkileri uyandırabilmektedir. Karakterlerle izleyici arasındaki “parasosyal etkileşim” ile, izleyicinin kendine yakın hissettiği karakterle özdeşleştiği, model aldığı ve ondan etkilendiği belirtilmektedir.²⁸ Merak duygusu ile birlikte izlenen dizide, kahramanın en büyük korkusuyla yüzleşmesi, izleyicinin de olumsuz duygulardan arınmasına neden olacaktır.²⁹ Diziyi izleyenlerin kendi yaşamları ile özdeşim kurdukları, arındıkları ve istemedikleri üzücü olayları bastırdıklarını fark ettikleri ve bu kötü anıları hatırlamak istemedikleri belirttikleri görülmektedir.⁵ Bu araştırmada izleyicilerin yarıya yakınının diziyi kendi hayatı ile bağdaştırdığı görülmektedir. Diziyi kendi hayatı ile bağdaştıran izleyicinin karakterle özdeşim kurması kendi geçmişinde yaşadıklarını hatırlamasına neden olmaktadır.⁵ Koçak’ın (2021) çalışmasında ‘Diziyi izlerken özdeşim kuruyor musunuz?’ sorusuna 20 katılımcıdan 16’sının ‘evet’ olarak yanıt verdiği görülmektedir.⁵ Bu bilgilerden yola çıkılarak, aslında hikâyeleri benzetme de katılımcıların yüzde sekseninin karakterlerle özdeşim kurmasında, kendi hayatları ya da çevrelerinde şahit oldukları olaylarla küçük bir benzerlik dahi izleyicinin duygusal olarak sürece dâhil olmasına neden olmaktadır. Ayrıca kurgulanmış öyküye eklenen mizansen kurgusu, çekim teknikleri ile ‘yaratılan gerçeklik’, büyük ekran televizyonların da etkisiyle izleyiciye göz göze diz dize bir deneyim sunması izleyicinin sürece aktif katılımını sağlayarak özdeşim kurmasını etkilemektedir.⁵ Araştırmada izleyicilerin yarıdan fazlasının, diziyi kendi hayatı ile bağdaştırmadığı da görülmektedir. Bu durum dizilerde karakterlerle hikayeler sunulsa da, asıl tema hikayenin anlattığı evrensel insanlık haliyle ilgili olmasıyla açıklanabilir. ‘Kırmızı Oda’ dizisinde geçmişin reddi, geleceğin ise yeni bir inşası bulunmaktadır. Karakterler ve hikâyeleri sürekli değişse de dizide, geçmişi ile yüzleşmek, kendini affetmek, değişmek için cesaret etmek, her şeye herkese rağmen kendini ve başkalarını sevmek temaları sıklıkla vurgulanmaktadır.^{4,5,9} Bu temalar kapsamında izleyicinin diziyi eğitici ve öğretici bulduğu bir diğer araştırma bulgusunu da desteklediği gibi izleyicinin diziyi izlemesinde evrensel unsurların daha çok öncelikli olduğunu göstermektedir. Aşağıda diziyi izleyen katılımcıların genel görüşleri de bu sonucu desteklemektedir.

Bu araştırmada ‘Katılımcıların ‘Kırmızı Oda’ dizisi ile ilgili genel görüşleri nelerdir?’ olan son soru incelendiğinde; diziyi izleyen bireylerin yarıdan fazlasının dizi hakkında; hayatın gerçeklerini yansıttığı, şiddetten vazgeçirme açısından etkili olduğu, insanlarda merhamet duygusu geliştirdiği, dizinin ruhsal bozukluklar açısından bilgilendirici ve öğretici olduğu görüşüne katıldıkları görülmektedir. Yine katılımcıların yaklaşık yarısı dizi hakkında; inandırıcı olmadığı, dramatik olduğu ve dizide yansıtılan olayların gerçek yaşama göre daha basit düzeyde olduğuna ilişkin olumsuz olan görüşlere katılmadıkları görülmektedir. ‘Kırmızı Oda’ dizisinin önemli bir izlenme nedeni de hikayelerin gerçek yaşamlardan alıntılanmasıdır.^{2,4,22} Ancak gerçekliğin sanatsal biçimlendirilmesi ile kameradan yansıyan gerçeklik ile gözün gördüğü gerçeklik arasında büyük farklılıklar vardır. Çünkü kurguyla yaratılan film yönlendirici olduğundan gerçekliği kusursuz biçimde sunamaz. Kurgulanmış filmlerde mizansen (Sahnenin içine konan çekimle ilgili her şey; karakterler, ses, ışık, renk, gölge, derinlik, plan seçimi, kompozisyon, prodüksiyon tasarımı) unsurları, içeriğin görsel anlamda estetik olmasının yanı sıra izleyiciye geçirilen duygu açısından oldukça önemlidir.³⁰ ‘Kırmızı Oda’ dizisinin izlenmesinde de yakın çekim, fazla makyaj kullanılmaması, olay yeri, kostümler, hikayelerin kültürel yapıya uygunluğu gibi mizansen unsurlarının gerçekliği yansıtılmasında oldukça etkilidir.^{4,5} Fakat bu gerçeklik yansıtılırken dizinin reyting alması açısından izleyicilerin duygusal yönden manipüle edildiği ve şiddeti normalleştirdiği üzerinde de durulmaktadır.² Bir terapi anlatısı olan ‘Kırmızı Oda’ dizisinde hikâyelerin gelişim sürecine bakıldığında dizide tüm karakterlerin hedefi normalleşmektir. Bunun için doktora gelen tüm karakterlerin terapi odasında iç dünyalarını keşfedip, yaralarına şifa bulduklarını gösteren deneyim sunulmaktadır.^{2,4,5} Sunulan hikayelerdeki deneyimlerin genellikle ‘mutlu son’ la bitmesi izleyicilerin de bu durumdan etkilenmesi ve çaresiz olmadıklarına inanmalarında etkili olabilir.⁸ Ayrıca bu tele kliniklerdeki terapi seansları izleyiciler içinde bir tür öğrenme etkinliğidir. Bu etkinliklerden kimileri olumlu kazanımlar edinirken kimileri de olumsuz kazanımlar edinebilir. Bu kazanım izleyicinin algıda seçiciliği ile dizide ne bulduğuna bağlıdır. Bu nedenle bir dizinin tamamen kötü ya da iyi olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Gerçekçi hayat hikayesi ve merak etme dürtüsü ile izlenen dizinin öğrenme bakış açısını geliştirdiği ifade edilmektedir.⁴ ‘Kırmızı Oda’ sayesinde bilgilendiklerini, terapiye ve terapiste olan bakış açılarının değiştiğini, sorunların evrensel olduğunu görebildiklerini, psikolojik destek alma noktasından cesaretlendiklerini, çocuklara yönelik davranışlarında daha kontrollü olduklarını, psikolojik problemi olan ve olmayan diğer insanlara daha duyarlı hale geldiklerini, empati kurma becerilerinin geliştiğini, sağlıklı oldukları için şükrettiklerini belirtmişlerdir.^{4,5} Birçok psikolojik temalı dizi-filmlerin toplumda özgeci davranışları desteklediği, eğitici ve öğretici olduğu ifade edilmektedir.^{16,31,32} Bu araştırmada ‘Kırmızı Oda’ dizisini izleyen katılımcıların dizi ile ilgili görüşlerinin olumlu yönde olduğunu gösteren sonuçların, diğer çalışmalardan elde edilen sonuçlarla uyumlu olduğu görülmektedir. Bu araştırmada izleyicilerin yarıdan fazlası dizinin merhamet duygusunu geliştirdiğini ve yarısının

‘Dizideki kötü olay benim başıma gelse ne yapardım?’ diye düşündüğünü ifade etmiştir. Dizide seçilen karakterlerin toplumun genelinden değil de toplumsal imgelemede ötekileştirilmiş yaşamlardan verilmesi, izleyicide başına kötü şey gelen ben değilim diye düşünmesine ve rahatlamasına neden olabilir, diğer taraftan ötekilere karşı merhamet duygusunu artırabilir.²

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu, 18-33 yaş aralığında, kadın ve lisans mezunu bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların aile içi şiddet farkındalığının orta düzeyde olduğu, aile içi şiddet farkındalığının boyutlarından aile içi şiddeti yeterince tanımlayamadıkları, şiddetin sonuçlarını fark edemedikleri, aile içi şiddeti kabullendikleri ve normalleştirdikleri belirlenmiştir. ‘Kırmızı Oda’ dizisini izleyenler ile izlemeyenler arasında aile içi şiddet farkındalıkları açısından önemli bir farklılık yoktur. Diziyi izleyen katılımcılar, dizinin eğitici ve öğretici nitelikte olduğu şeklinde olumlu bir bakış açısına sahiptirler.

Türkiye’de psikolojik dizilerin son zamanlarda milyonlarca kişi tarafından izlenmesi, bu tarz filmleri yapan yapımcılara ve senaristlere önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Mevcut araştırma her ne kadar bu diziyeye ilişkin olumlu görüşlerin olduğunu ortaya koysa da, yine de film yapımcıları ve senaristler konuların hassasiyetinin farkında olmalıdır. Senaristler, senaryoyu birçok ruh sağlığı uzmanına göstererek öneri almalı, bunun yanında ekranın şiddet algısı üzerindeki etkisini anlamalı ve azaltabilmek için, ebeveynlerin, çocukların, tüm paydaşların dahil olduğu çoklu bir yaklaşım sergilemelidirler. Bu yaklaşım, şiddet içeren içeriklerin sınırlanması ve doğru aile içi iletişim şekilleri gibi çeşitli stratejileri içerebilir.

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Yapa Zeka Beyanı: Bu çalışmada herhangi bir yapay zeka tabanlı araç veya yazılım kullanılmamıştır.

Katılımcı Onamı: Katılımcılardan online onam alınmıştır.

Teşekkür: Tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

*Bu çalışma 15-16 Nisan 2021 tarihinde Ankara’da Uluslararası Disiplinlerarası Şiddet Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

1. Huesmann LR, Taylor LD. The role of media violence in violent behavior. *Annu Rev Public Health*. 2006;27:393-415. doi:10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144640
2. Alçayır M. Çağdaş televizyon anlatılarında deliliğin sunumu: Kırmızı Oda dizisi örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*. 2024;11(1):227-251. doi:10.17680/erciyesiletisim.1346838
3. Bencik Kangal S. Çocuğumun beyninde neler oluyor?1. Baskı. Ankara: Elma yayıncılık, 2021. s. 77-146.
4. Canpolat M. Psikoloji temalı dizi-filmlerin karakter gücüne etkileri: Deli doktoru değilermiş! *Trakya Eğitim Dergisi*. 2021;12(1):351-365 doi:10.24315/tred.904076
5. Koçak C. Tele-klinik dizilerde ‘Gerçekliğin’ manipülasyonu: “Kırmızı Oda”. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 2021;56:16-42. doi:10.47998/ikad.940528
6. Collins. (2023). Psychodrama Definition Retrieved 10 Mayıs from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/psychodrama>. 02.02.2024 tarihinde erişilmiştir.
7. Furedi F. *Therapy culture: Cultivating vulnerability in an uncertain age*. 1.st.ed. London:Routledge. 2004 <https://doi.org/10.4324/9780203098684> 01.12.2023 tarihinde erişilmiştir.
8. Pamukçu GC, Kurt H, Sever M. Kırmızı Oda dizisi izleyicilerinin psikolojik yardım alma tutumunun ve sosyal damgalanma algılarının incelenmesi. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*. 2022;9:131-147. doi:10.46236/jovosst.984609
9. Demir Gökmen B, Fırat M. ‘Kırmızı Oda’ dizisinin öğrenciler üzerindeki şiddet farkındalığına ve empati eğilimine etkisi. *İçinde:677-692. Sağlık bilimlerinde yenilikçi yaklaşımlar*. Editör: Demirel S. İzmir: Duvar yayınları, 2023.
10. Deleş B, Kaytez N. Çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2021;10 (26): 325-47.
11. World Health Organization (2021). 15 Mayıs from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>. 20.10. 2024 tarihinde erişilmiştir.
12. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) (2023) 21 Haziran 2023 from <https://turkiye.unfpa.org/tr/ev-ici-siddet-raporu-basin-bulteni> 20.10.2024 tarihinde erişilmiştir.
13. Malik M, Munir N, Ghani MU, et al. Domestic violence and its relati- onship with depression, anxiety and quality of life: A hidden dilemma of Pakistani women. *Pak J Med Sci*. 2021;37(1):191-4. doi:10.12669/pjms.37.1.2893
14. Gökbulut N, Akça Eİ, Ceran E. Kadınlarda toplumsal cinsiyet algısı ile aile içi şiddet farkındalığı arasındaki ilişki. *Ankara Eğt. Arş. Hast. Derg.*, 2023;56(2):64-69 doi: 10.20492/aeahtd.1172502

15. Aydoğdu Karaaslan İ, Önür N, Söğüt EG. TV dizilerinde flört şiddetinin temsili ve izleyicilerin farkındalıklarının araştırılması. *International Academic Social Resources Journal*, 2022;7(43):1321-1333. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.65799>
16. Tekelioğlu O. Televizyon halleri: Dizi dizi türkiye. 1. Baskı. İstanbul:Habitus Yayıncılık. 2017. s.203-280.
17. Kahya Y. Medyanın gençler üzerinde sosyal sapma ve şiddet bağlamında etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2018;1(45):43-57.
18. Anderson CA, Bushman BJ, Bartholow BD, et al. Screen violence and youth behavior. *Pediatrics*. 2017;140(Suppl 2):142-S147. doi:10.1542/peds.2016-1758T.
19. Yazıcıoğlu Y, Erdoğan S. SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. 1. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık. 2004. s. 124-156.
20. Özyürek A, Kurnaz FB. Aile içi şiddet farkındalığı ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2019;9(1/16):227-250. doi:10.23863/kalem.2019.126
21. Aydın Ş, Parlak AG. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığı ve etkileyen faktörler: Tanımlayıcı kesitsel araştırma. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2022;14(2):570-80 doi: 10.5336/nurses.2021-84294
22. Tuncer CO, Şimşek SS, Akdemir N. Türkiye’de yerli dizilerin kadına yönelik şiddetle mücadele algısı üzerine etkileri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 2021;18(41):3362-3395. doi:10.26466/opus.975120
23. Topkaya N, Meydan B. Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2013;3(1):25-37.
24. Serim F, Cihangir Çankaya Z. Yetişkinlerin psikolojik yardım arama tutumlarının yordanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 2015;16(1):178-198.
25. Akgün R. Televizyon Dizilerinde kadına yönelik şiddet ve ataerkilliğin temsili. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi IJSS*. 2023;28(7):28-44. doi:10.52096/usb.7.29.03
26. RTÜK (2020). Televizyon yayınlarında şiddet araştırması 2020. Raporu. https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/KAMUOYU/televizyon_yayinlarinda_sidet_2020.pdf 02.04.2024 tarihinde erişilmiştir.
27. Tekerek N, Tekerek İ. Aristoteles’te poetik ve etik bütünlük örneklerle eylem, karakter ve erdem. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*. 2008;26:57-84.
28. Eyal K, Rubin AM. Viewer aggression and homophily, identification, and parasocial relationships with television characters. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. 2003;47(1):77-98.
29. Landau N, Frederick M. Film okulunda öğrendiğim 101 Şey. (Çev. E. Ayan). 1. Baskı. İstanbul: Optimist. 2012. s. 34-62.
30. Kabadayı L. Film eleştirisi. Kuramsal çerçeve ve sinemamızda örnek çözümlemeler. 4. Baskı. İstanbul: Ayrıntı. 2020. s.55-98.
31. Demir Gökmen B, Yıldız M. The effect of cine-education method on mental diseases beliefs and stigmatization tendency in student nurses. *Turkish Journal of Science and Health*, 2022;3(3):223-229. doi:10.51972/tfsd.1054064
32. Yener İ, Geçer E. Televizyon dizileri, toplumsal farkındalık ve otizm: “Mucize Doktor” dizisi örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 2021;16(1):146-162. doi:10.17550/akademikincelemeler.766630